

Урысыем и Президентрэ Адыгеим и Лышъхъэ ипшъэрьлъхэр піэлъэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцакіэрэмрэ Іофшіэгъу зэлукіэгъу зэдирялагъ

Урысыем и Президентеу Владимир Путиным Адыгеим и Лышъхъэ ипшъэрьлъхэр піэлъэ гъэнэфагъекіэ зыгъэцакіэрэмрэ Къумпыл Мурат Іофшіэгъу зэлукіэгъу дырилагъем республикэм социальнэ-экономикэ лъеныхъомкіэ илофхэм язытет щигтегуышыагъех.

Къумпыл Мурат къызэриуагъэмкіэ, республикэм обще-стенни-политикэ ыккі социальнэ-экономикэ лъеныхъохэмкіэ зыпкытыныгъе иль. Мы аужырэ ильэсхэм республикэм макроэкономикэ показатель-хэмкіэ хэхъоныгъе ешы.

Владимир Путиным анахъеу ынаэ зытыригъэтагъэр къера-лыгъом ипащ «Линие занкіэу» дырилагъем ильэхъан Адыге-им щыпсэухэрэм ягумекыгъо-тхъаусыхъеху зигугу къашы-гъехэр ары. Ахэр анахъеу зыфгъэхъыгъагъехэр зэхэтэ-къоным нэсигъе унхэм цыф-хэр ачъещижъыгъенхэр, гъес-

ныгъэмрэ посуныгъэмрэ ялхыгъе Іофыгъохэр ары.

«Улчізхэр бэ мэхъух, ахэм, то хэлээп, цыфхэр агъэгумэ-кыях. «Линие занкіэу» зыкы-зыкыфагъазэрери къыбгурь-лонеу Ѣыт, Іофыгъохэм яуталхъ-хэрэр ары къатхэхэрери, къитехэрери. Ау аш фэдэ Іофы-гъохэм ямуталхъэрэр нахьыбэ мэхъух. Арышь, зыкытфэз-гъазэхэрэр шуагъэ хэлъеу а Іофыгъохэр зэшлозыхын зымы-лъэкышихъэрэр арых. Лышъеу сылшэгүгы аш фэдэ Іофыгъоу къэуцхъэрэр зэшлопхышуунхэу. Джащ фэдэу сыгугъэнэу сыфай республикэм щылсэурэ цыф-хэм ар зэхашшэнэу, Іофу зэ-шлопхырэм икъэуххэр зэхашшэн-хэу», — къытуагь Владимир Путиным.

Къералыгъом ипащ Къумпыл Мурат къыритыжъигь папкэу Урысые Федерации и Прези-дент дыригъэ «Линие занкіэу» ильэхъан республикэм щып-сэухэрэм зыкызэрфагъэз-

гъе лъэу тхыльхэр зыдэльхэр.

«Нэбгырэ пэпчэ зыгъэгумэ-кыре Іофыгъор, то хэлээп, ыккім нэсэу зэхэтфыт, нахьы-

шум ылэнхыкъокэ гъэцкіэко хабзэм икъулыкъухэм Іофу ашээрэр цыфхэм зэхашшэнэм пае къытэлэлтыгъэр зэкіэ

дгъэцкіэшт», — ыгъэгугъагь Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

Полицейскэ класс зэхащагъ

Ильэс зэклэлтыкъохэм полицей-скэ классхэр гурит еджапіэхэм къащизэуахынхэр хабзэ хуугъе. Джы мыгъе ар я 10-у Мыекуапэ игурыт еджапіэу N 17-м щагъэ-псыгь.

Хэушъхъафыкыгъе тестированиер, физическе ухызырынгъэмкіэ щыгъехэр шапхъэхэр зытыгъе къеледжеко 25-р а классымрагъетысхъагь.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу клоц илофхэмкіэ и Министерстве ипресс-къулыкъу къащизэштытуагъэмкіэ, ведомствэм илофышэхэмрэ къэлэ-гъаджэхэмрэ зэгъусэхеу мы ильэс еджэгъум классыр зэрэджецт программэр зэхагъеуагь. Практическе сихъатхэр ыккі экскурсиехэр нахыбэу афызэхажнэм анаэ тырагъэтэшт. Чыпэл отгэлхэмрэ подразделение зэфэшхъафхэмрэ еджаклохэр ашэштых. Мэфекл Іофтхъабзэхэм ыккі зэ-нэкъохъем ахэлэжъэштых.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие ипальэм къыпэу зэхащэшт мэкъэтынам фэгъэхъыгъеу къеты

Хэдзыпэ чыпэхэу NN 116-м, 122-м, 134-м, 135-м, 136-м, 138-м, 139-м, 151-м, 154-м, 155-м, 161-м, 165-м, 172-м яхэдзаклохэу льтэнгъе зыфтшыхэрэр!

Къалэу Мыекуапэкіэ зы мандат зиэхэдзыпэ койхэу N 8-мкі ыккі N 13-мкі Адыгэ Республикэм и Къералыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын тедзэхэр 2017-рэ ильэсэм Іоныгъом и 10-м щыгъэштых.

Мэкъэтынам зыщыкъошт мафэм тельхэпэ гъэнэфагъэм (отпуск, командировкэ шуу-щыгъэм, Іофшіэнам ө еджэнам епхыгъеу, къералыгъо, общественне шуэрэлхэм ятэцкіэн ыуж шуутимэ, шууисаунгъе изытет къызэштыкуагъэмэ ө къызышшуфагъэгъун альэкъыщт ушхъагь горэ шууилемэ) къыхэкіэу мэкъэтынам зыщыкъошт унэм шуукъэмкъошун хъумэ, ипальэм къыпэу мыш фэдэ уахтэхэм шумакъэ шуутын шуульэкъыщт:

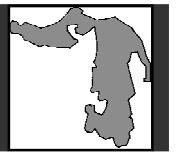
2017-рэ ильэсэм шышхъэйум и 30-м къы-щегъэжъагь 2017-рэ ильэсэм Іоныгъом

и 5-м нэс къалэу Мыекуапэ хэдзынхэмкіэ ичыпэ комиссиеу мыш фэдэ чыпэл щыгъэм шууекъуал: къ. Мыекуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 21-рэр, каб. 117-р (тел. 52-22-89, 52-24-61), Іофшіэнам мафэм пчэдэжжым сихъатыр 9-м къыщегъэжъагь ауэу пчыхъэм сихъатыр 8-м нэс, гъэпсэфыгъо мафэм — пчэдэжжым сихъатыр 10-м къыщегъэжъагь ауэу пчыхъэм сихъатыр 4-м нэс.

2017-рэ ильэсэм Іоныгъом и 6-м къыщегъэжъагь 2017-рэ ильэсэм Іоныгъом и 9-м нэс хэдзынхэмкіэ участкэ комиссие шуукъеу, Іофшіэнам мафэм пчэдэжжым сихъатыр 9-м къыщегъэжъагь ауэу пчыхъэм сихъатыр 8-м нэс, гъэпсэфыгъо мафэм — пчэдэжжым сихъатыр 10-м къыщегъэжъагь ауэу пчыхъэм сихъатыр 4-м нэс.

Паспортыр е Урысые Федерации и гражданинэу шуузэрэштыр къэзигъэшып-къэжъыре паспортым ычыпэкіэ жууѓэ-федэн шуульэкъыщт документ горэ къыз-дэшшухын фое.

АДЫГЕИМ ЩЫХЪУРЭ-ЩЫШІЭРЭР

Емкүж Андзор ихудожественнэ фильмэ Адыгеими щытырахыгъ

«Невиновен» зыфиорэ художественнэ фильмэр Адыгеим ичыпэ зэфэшхъафхэм аштырахы.

Театрэм ыкы кином ярежиссерэу Емкүж Андзор спектаклэ гьешэгъонхэр зэригье-уцуугъэхэм даклоу, «Едем в соседнее село» зыфиорэ клипым исцнарие зэхигъэуцааг. Мы уахтэм полнометражнэ

къалэу Мыекуапэ художественнэ фильмэр щытырахынэу агъэнэфагь. Тиреспублика икъэлэ шыхыаэ иурамэу Пионерскэм тетхэ унэ зэттэхэм апэуль щагур, Адыгэ къэралыгъо университетеир къы-

Джащ фэдэу къыхэзгъэшы сшюйгъу Адыгеим ичыопэ зэрэбаир. Аш идэхагъе хэтрэ режиссери ынаэ тыридзэшт, тырихырэм хигъэуко шюйгъошт, — къыуагъ Емкүж Андзор.

Проектэу «Невиновен» зыфиорэм хэлжээнхэу Темир Кавказын ит республикэхэм, Москва, Армениен ашылехэ актерхэр къырагъэблэгъагъэх.

А. С. Пушкинын ыцэ зыхырэ Урыс къэралыгъо драматическэ театрэм иартисткэу Татьяна Сучковар, Къэбэртэе къэралыгъо драматическэ театрэм иофышыа Хъамурзэ Ахымэд, Москва ыкы Армениен къарыкыгъэхэу Сергей Еремеевыр, Артур Асатурян роль шыхыаэхэр фильмэм къышашыщтых.

Татьяна Сучковам нэмийкэу Адыгеим щыщу, АР-м и Лъялпкь театрэ иактрисэу Нэхэе Мэрганэт фильмэм хэтишт. Герой шыхыаэм игүнэгъо, ицын күгъом къыщегъэжаягу аш гуфабенгъэ фызиэ бзыльфыгъэм ироль Мэрганэт къышыщт.

— Адыгеир шу сэльэгъу, мыш сиышиэ зыхыука, сиунэ сисисим фэдэу сэлтийтэ. Зэфыщытыкэ фабэ зэфиряау цыфхэр зэрэпсэухэрэр къыхэзгъэшы сшюйгъу. Хъаклэм гуфабенгъэ фырыау пэгъоких, хэтрэ цыфи Адыгеим щыгупсэфыщт, иунэ исим фэдэу къышыхъущт.

хахыгъэх, мы чыпэхэм иоф ашишэшт тезыхырэ купым.

— Адыгеир шу сэльэгъу, мыш сиышиэ зыхыука, сиунэ сисисим фэдэу сэлтийтэ. Зэфыщытыкэ фабэ зэфиряау цыфхэр зэрэпсэухэрэр къыхэзгъэшы сшюйгъу. Хъаклэм гуфабенгъэ фырыау пэгъоких, хэтрэ цыфи Адыгеим щыгупсэфыщт, иунэ исим фэдэу къышыхъущт.

художественнэ фильмэм итэхин иоф дешэ.

Фильмэр зыфэхэхыгъэр, аш темэу щыпхырышигъэр нахь игъэкотыгъэу зытльэгъущтыр къызыдаагъэкыкэ ары, ау Емкүж Андзор гүшүэгъу тыфэхъугъ ыкы къэгъэлэгъоныр къызыитетгүшүээрэм зыщыдгээ-тозагь.

— Адыгэм (черкесым) дунаим чыпэу щиубытырэм фильмэр фэгъэхыгъ, — кытфелютэ Емкүж Андзор. — Аш ыпэкэ къикырэ гумэкыгъохэм, ахэр зэрээшүүхыхэрэ шыкылэмэ къатегүшүэ. Гүхэл нахь мышэми, адыгэ лъялпкыр дунаим ит къэралыгъо зэфэшхъафхэм егъэзгъэкэ ашыгсэун фаеу хуугъэ. Тильэпкы ины, ау итэхуягъэу нэмийк лъялпкыр эх. Гумэкыгъоу непэрэ мафэм адыгэхэр зэутэкхэрэм ягутьу къашырэл, аушъэфыныр нахь къыхахы. Ахэм сакыитетгүшүэ, хэкынгэлэ сплэгъуэр къислотыкын сигухэль.

«Невиновен» зыфиорэ фильмэр Адыгэ Республиком, Къэрэшэ-Щэджеэс, Чеченским, Краснодар краим ыкы Москва аштырахыгъ. Къэбэртэе-Бэлькъарым нахьыбэрэ иофшэнхэр щыкыуагъэх.

Адыгеим икүшхъэхэм ыкы

Джэуапэгъу къышуфэхъущтых

Непэ сыхытыр 2-м къышыублагъэу 3-м нэс республике гээзэтэу «Адыгэ макъэм» зэнкээ зэдэгүшүэгъу зэхещэ. Мы уахтэм редакцием ихыакицт Федэральна иофшланы «Адыгэ Республикомкэ медиц-социальнэ экспертизэм ибюро Шыхыаэ» ипащ-эксперт шыхыаэм ишшэ-рэйхэр зыгэцэлэр Юлия Бахтина. Телефонэу 8 (8772) 52-49-44-мкэ зиггүту тшыре уахтэм къыриубытэу шъукытеомэ, аш шъузыгъэгумэкыре иофыгъомкэ занкэу шъудэгүшүэн шъульэкыщт.

Сыхытыр 2-м къышыублагъэу 3-м нэс иго имыфэштхэр пешорыгъэшьэу къытфитеохэмэ, яупчэхэр тхынхэшь, Юлия Бахтинам ىэкэдгэхъажыщтых, ахэм яджэуапхэр тигъэзет инэкубьюхэм арыжкугъотэжыщтых.

Къурмэнэм къыхэкыкэ шэнэгъэм и Мафэ Адыгеим щызэклахъагъэп

Быслыымэнхэм ямэфэкэу Къурмэнэр 2017-рэ ильэсийм ыоныгъом и 1-м зэрэтефэрэм къыхэкэу АР-м и Лъялпкь зыгъэцэлэрэ Къумпыыл Мурат ар зыгъэпсэфыгъо мафэу лъытгээнэмыкэ унашьом къэтхагъ. Аш даклоу шэнэгъэм и Мафэ фэгъэхыгъэ иофхъабзэхэм язэхэшэн зэхъокыныгъэ фэхъущтэп, хабзэ зэрэхуягъэу, ыоныгъом и 1-м республикэм ит еджапэхэм мэфэкі линейкэхэр ашыкыщтых.

Адыгэ Республиком икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм, чыпэ зыгъэорышэжынэм икъулыкъухэм, организацехэм япшэхэм ыоныгъом и 1-р зыгъэпсэфыгъо мафэу альятэнэу ыкы яофышэхэм зыгъэпсэфыгъо мафэ аратынр игоу афальэгъ.

Хъаджыр зыщаухырэ ислыам мэфэкэу Къурмэнэр алтытэ. Бирамын үүж мэфэ 70-рэ тешлэгээ ар хагъэунэфыкы. Мы мафэм мэштихэм мэфэкі нэмазхэр ашашых, былымэу аукыгъэр лахыщэу агощи, аш изы лахыр гьот макэ зиэхэм атырагуашэ, ятлонэрэр — хакъэхэм ыкы благъэхэм араты, ящэнэрэр — ежь унагъом къыфэнэ.

(Тикорр.).

Япхъорэлъфхэм арагъашэ

Ионыгъом и 1-м ехуулэу гъогурыкынэм ишапхъэхэр ныжьтэжхэм икъэрэйкэу япхъорэлъфхэм кларагъэджыкыжы. Гъогурыкынэм ахэр зэращаухуумэштхэм нахьыжхэр дэгүэх.

Гъогурыкынэм зызэрэшагъэпсыштим фэгъэхыгъэ тхыгъэхэу гээзэтхэм къарыхъэхэрэм ныбжыкыкэ цыклюхэр нэйуасэ афашых. Лъялпкыло зэпрыкы-Пэхэмкэ пенсионерхэм алэкиэль опытыр зэрафэлъфхэм алъагъэлэс. Ашкээ гъогурыкынэм хэлжээрэ пстэуми азыфагу культурэ илъыннымкэ ар ылпыгъэту мэхь.

НЭМҮКІ ЛЪЭНЫКЪОКІ УЕПЛЫМЭ

ІэнэтІэзехь, спортсмен, хаджэ, патриот...

Мы сатырхэм джыри бэ къальыпбыдзэн плъэкынтыр сыйкъызытегущыи сшоигъо цыфым фэгъэхыгъэу. Зэлъашіэрэ цыфэу, щыенныгъэм ильэныкъо пстэуми закынтызгъотын зыльекыгъэм укъыфэтхэнэир псынкагъоп. Щыиэх цыфхэр уалукъеу гущыиэгъу узафэхъукъе, ягущыиакъе, ягувшисьакъе зыкъыуагъаштэу, еплъыкъе гъэнэфагъи афэшиэу. Сигущыиэгъу шыхъэштихъужъэп, ымышыагъэр ынаштээ тырильхъэрэп, игъехъэгъэ пстэури цыф гъэнэфагъэхэм арепхы. Зигугуу къэштырэр Псэйтыхуу икіэлэ пүгъяу Шыхъэлэхъо Азмэт. Непэ ар муниципальнэ образованиеу «Тэхъутэмыхъо район» зыфиорэм ипащ.

— Азмэт, хыорым фэдэу иофшэгъу мафэхэр ма-
клох. Къыоклуа уахътэ уикэ-
лэцкъулагъор угу къэкъыжъэу,
а лъэхъаным укъэзыуухъэ-
щтыгъэ цыфхэм уягулышы-
сэу?

пъмкъе, узлут іэнатэмкъе ныб-
джэгъую къылфыкъоцкъыщтыр
бэ. Ныбджэгъуныгъэр о си-
дэуштэу къылбуруюра, сид
еплъыкъла фыуиэр?

— Сызэцкъуми, дзэм къу-
лыкъур зыщисэхъми, спортым

— Сидигъуи ар сугу икы-
рэп, семигупшысэу мафэ къы-
хэкъырэп. Кіләцкъулагъо дахэ-
сига. Сятэу Мэзбэчрэ ся-
нэу Гүкэхъянрэ поаугъэх, аш
нахъ насыпгъэ хъужырэп.
Ахэм ядунаай захъожым нахъ
членгэшхо сыйгъеу къысекъу-
гъэп, гухкъышхуагъ. Сятэ джы
къызэнсэгъеми Ѣысэтихъипе-
си. Сятэжъэу Щухъашибэ заом
зэком, сят, аш ышнахъижъ,
ышыхъу къыгъэнгъягъэх. Ильэ-
си 8-м итхэу ахэм иофшэнэир
рагъэжъэгъягъ. Ильэс 40-м ехъу-
рэ сятэ тисовхоз Ѣылжъягъ-
ыки и 3-рэ степень зиэл къэ-
ралыгъо тын лъаплэу «Орден
трудовой славы» зыфиорэм
ар икавалер. Чэши мафи емы-
зэштижъэу иоф ышлагъ ибын-
хэр гъогу дахэ тырищэнхэм,
ригъеджэнхэм, спортым фишэн-
хэм фэш. Ары зэрхъуягъэри.
Сышнахъижъитли сэри ашьэ-
ре гъэсэнгъэ зэдгэгъотыгъ.
Анахъижъэу Аскэр Краснодар
политехническэ институтыр къы-
ухыгъеу иоф ештэ, Афган заом
хэлэжъягъ. Юсыф физкульту-
рэмкъе институтэу Краснодар
дэтым спортымкъе ифакультет
идекан, СССР-м дзюдомкъе
спортым имастер, педагогиче-
ске шэнгэхэнэм доктор.

— Сыдигъуи ар сугу икы-
рэп, семигупшысэу мафэ къы-
хэкъырэп. Кіләцкъулагъо дахэ-
сига. Сятэу Мэзбэчрэ ся-
нэу Гүкэхъянрэ поаугъэх, аш
нахъ насыпгъэ хъужырэп.
Ахэм ядунаай захъожым нахъ
членгэшхо сыйгъеу къысекъу-
гъэп, гухкъышхуагъ. Сятэ джы
къызэнсэгъеми Ѣысэтихъипе-
си. Сятэжъэу Щухъашибэ заом
зэком, сят, аш ышнахъижъ,
ышыхъу къыгъэнгъягъэх. Ильэ-
си 8-м итхэу ахэм иофшэнэир
рагъэжъэгъягъ. Ильэс 40-м ехъу-
рэ сятэ тисовхоз Ѣылжъягъ-
ыки и 3-рэ степень зиэл къэ-
ралыгъо тын лъаплэу «Орден
трудовой славы» зыфиорэм
ар икавалер. Чэши мафи емы-
зэштижъэу иоф ышлагъ ибын-
хэр гъогу дахэ тырищэнхэм,
ригъеджэнхэм, спортым фишэн-
хэм фэш. Ары зэрхъуягъэри.
Сышнахъижъитли сэри ашьэ-
ре гъэсэнгъэ зэдгэгъотыгъ.
Анахъижъэу Аскэр Краснодар
политехническэ институтыр къы-
ухыгъеу иоф ештэ, Афган заом
хэлэжъягъ. Юсыф физкульту-
рэмкъе институтэу Краснодар
дэтым спортымкъе ифакультет
идекан, СССР-м дзюдомкъе
спортым имастер, педагогиче-
ске шэнгэхэнэм доктор.

— Сыдигъуи ар сугу икы-
рэп, семигупшысэу мафэ къы-
хэкъырэп. Кіләцкъулагъо дахэ-
сига. Сятэу Мэзбэчрэ ся-
нэу Гүкэхъянрэ поаугъэх, аш
нахъ насыпгъэ хъужырэп.
Ахэм ядунаай захъожым нахъ
членгэшхо сыйгъеу къысекъу-
гъэп, гухкъышхуагъ. Сятэ джы
къызэнсэгъеми Ѣысэтихъипе-
си. Сятэжъэу Щухъашибэ заом
зэком, сят, аш ышнахъижъ,
ышыхъу къыгъэнгъягъэх. Ильэ-
си 8-м итхэу ахэм иофшэнэир
рагъэжъэгъягъ. Ильэс 40-м ехъу-
рэ сятэ тисовхоз Ѣылжъягъ-
ыки и 3-рэ степень зиэл къэ-
ралыгъо тын лъаплэу «Орден
трудовой славы» зыфиорэм
ар икавалер. Чэши мафи емы-
зэштижъэу иоф ышлагъ ибын-
хэр гъогу дахэ тырищэнхэм,
ригъеджэнхэм, спортым фишэн-
хэм фэш. Ары зэрхъуягъэри.
Сышнахъижъитли сэри ашьэ-
ре гъэсэнгъэ зэдгэгъотыгъ.
Анахъижъэу Аскэр Краснодар
политехническэ институтыр къы-
ухыгъеу иоф ештэ, Афган заом
хэлэжъягъ. Юсыф физкульту-
рэмкъе институтэу Краснодар
дэтым спортымкъе ифакультет
идекан, СССР-м дзюдомкъе
спортым имастер, педагогиче-
ске шэнгэхэнэм доктор.

— Непэ узнесыгъэ лъэга-

уежэу ущысынэу щитэп. «Мы-
жьюу щылъым ычэгъ псыр
кэччырэп» alo. Адыгэ лъэп-
къым сидигъуи сэнаущыгъэ
хэлтигъ. Джар тиньбжыкъэхэм
зыщамыгъэгъупшэу, загъечаны
сшоигъу.

— Азмэт, уильэпкъ ита-
рихъ, инеуш лъэшэу узэрэ-
фэгумэкъырэр тизэдэгущы-
гъуи къыщихъэгъ, адигэ
лъэпкъым урипатриотэу узэ-
рэцьтии сыйгъуаз. Нахъ
игъэктогъиэгъэу аш тыкъыщи-
ууцугъэм дэгъугъэ.

— Ильэси 9 фэдээрэ Крас-
нодар дэт Адыгэ Хасэм пэщ-
ныгъэ дызесхъягъ. Къыхкыгъ титарихъ зэблэзыхъу зышо-
игохъеми салукъе. Хэтрэ лъэп-
къим итарихъ ышшэн, ылытын
фае. Урысые ыкъи дунэе та-
рихъым адыгэ лъэпкъым ила-
хышшоу хилхъягъэр гүненчъ.
Арышъ, тэ тильэпкъыкъ та-
рихъ къызфэтэу гупшыжъын
ищыкъагъэп, аш тэ ти. Цыф
цэргийхъэр, бэлахъягъэр къыт-
хэкъигъэх. Къэнэхъырэр ахэр
къэтыхъумэнхъэр, лъыдгэкто-
тэнхэр ары. Джары тиньбжыкъ-
къэхэм ыпалокъе нахъ закыкъы-
фээзгээзагъэр. Язеклиякъэхэмкъе,
ялэдбэнгъэхэм ахэр къахэшын-
хэу, тишэнышшухъэр, титарихъ
льягъэктотнэу сыйфай.

— Ильэс зэктэлькъохъэм
уэнэтэзехъ. Иофшэнэу бъэ-
цакъэрэр угу рехе?

— Угу римыхъырэ иофшэнэир
бъэцэлэшшүттэп. Сыздаклорэр
шшээзэ мыш зыфэзгээзэнэу
хъульэ. Еджаплэм сыйзчээсми,
спортым сыйзихэтми пэрытны-
гъэр ашысчыгъигъ. Район анахъ
инхэм ашыщ пэщэнгъэ зыдь-
зесхъэрэр, апэрэ ильэси 5-м
сыйзитетым цыфхэр ары си-
хээзидзигъягъэр, джыри зээлэ
депутатхэм амакъе сфатыгъ.
Ахэм цыхъэу къысфашыгъэр
къэзгэшшылбэжъынным сыйп-
льяшт. Иофшэнэу есхыхъягъэрэм
кэххуу фэхъуштэр ашогъэшэгъон.

— Азмэт, цыфхэм хэль
шэнхэм ашыщэу сидир ара
ыпэ ибгъэуцорэр?

— Шылпкъэныгъэр, хара-
мыгъэнчъэр, лэдбэнгъигъэр.
Пшыхъэ плытэжъынири къыхэ-
сэгъэшти. А шеншишшухъэр арых
егъашэм адыгэ лъэпкъым ыпэ
ригъэшшыхъэрэр. Тинахъыжъ-
тлыйтэу, тишэн-хэбэшшухъэр
лъыдгэктогъиатэхъуу тыпсэунэу
шыт. Нэмыхъ лъэпкъхэм агу
кеонэу арэп, адыгэр зы шыхъэ-
къэ нахъ лъягъэн фае.

— Цыфхэм мыхъунэу
къыуишигъэр фэгъэгъун
ольэка, умыгъэгъушун щыт?

— Охтэ макъу къэзгэшш-
афэзгэгъуныр

Ары паклошь, анахь шхъяаेу слытэрер неущ сиенате згъетылтыжыгъэми, сизеклокэшыкъехэмкэ сигугуу дахэкээ зэрашылжыщым, сэри сильфигъехэм ашхъе ютыгъэу районим тышыпсэуным ыуж си-тыщт.

— Уитепльэки кылхэшти спортым узэрипсыхъагъэр. Джы аш уптылтыжынэу хуурэба?

— Мы щылэнгъэм спортым бэ кылхэшти. Шхъяаеэфенгъэр, лэдбэхъгъэр, нэйас-хэр... Бэнэныр ары анахъеу сизфэгээзэгъагъэр. Джы игэ-котыгъэ дэдэу сыйпильненуу мыхъурэми, ар сцыгупшэрэп. Къечыхъанымкэ мафэ къес сипчедыхъж ясгъажь.

— Диним фылтыкъеу фуилэм тышыгъэгъузэба.

— Хэтрэ цыфи диним еп-лыхъке гэнэфагъа фыри. Быс-льымэн динир сэ сыйгүкэ кыл-пэблагъ, куу зээгъашагъ. Чабэм хъаджэш сышылагъ. Сиунэе милькукэ мэшти 2 язгъешыгъ. Аш нэмийкэу джыри агъэпсы-ре мэштигүмэ силах ахэл.

Зекюре движенияи къахэр къызгурьохэрэп. Мэштиым сиклюу нэмаз сшэу, Тхъэм сельеууме, сиупсэу щымы-лэжхэм, сильэпкъ, силакъо, сиунагъо апае Тхъэм зыфэ-сэгъазэ.

— Мыш фэдиз юфшэнэу зепхъэрэм даклоу зыбгъэп-сэфынэу щыт. Сыда о анахъэу кулачэ къызытырэр, сидэуштэу зыбгъэпсэфыра?

— Спортым кулачэ кыснеты. Гухахъо зыхээгъуатхэрэм шэ-клоон ашыц. Джаш фэдэу шыхэр лъэшэу сиугуу рехых. Шы лъэпкъ зэфэшхъафхэр сиэх, ахэм сахэт.

Лъэшэу сикласхэм ашыц пщэрхъаныр. Анахъеу европейскэ шхыныгъохэм яшын зэсэгъашээ. Ресторанхэм сэ-клоон, япщэрхъэко шхъяа-хэм зэзэгъынгъэ адэсэшыши, алэкъель лэпэлсэнэгъэр кызэ-рээзэлэгъэхъаштим сыйпиль. Сиунагъо, синубджэгъухэм агъашэгъошт шхыныгъохэр, лэшлу-лышуухэр афэсэшых.

Бэмэ кызэраложырэмкэ, сянэж пщэрхъэко лазэу щытагъ. ВДНХ-м ашти, ти-льэпкъ шхыныгъохэр щиупш-рхыхыщтагъэх.

— Уишилэнгъэ гъогу урыл-лэжкыимэ, лъэбэкоу шыгъээ горхэм уарыкъэгъохъэу кы-хэка?

— Псэурэ цыфэу хэмуюкью-ре щылэп. Сэри синубджыкъэгъум мыйтэрэз лъэбэхъуухэр сыйхэу кылхэгъыгъ. Ар ныбжь сиэ зэххум кызгурьохъыгъ. Ау, гухэк нахь мишыеми, «кысфэгъэгъу» засло сшоонгъо сиупсэхэм ашыцхэр щылэнж-хэп.

— Азмэт, уишилэнгъэ ильэнкю постэуми тальы-э-сигъ. Къэнэгъэ закъор уунаагъу. Аш игууу кыт-фэшшыгъэмэ сиголагъ.

— Сильтхъэгъусэ ыцээр Зурида. Ильэс 11-рэ зы класс тызэдисэу тызэдеджагъ. Зыгорэ зэтложын имышыклагъеу, тишинхэри зэрэшэхэу тишилэнгъэ гъогу тыкъырекло. Кла-лэрэ пшашъэрэ — Суандэрэ Муратэрэ — зэдэлтүгүхэх. Джы ахэм къакъехъуухъэгъэх Ясминэрэ Азмэтэрэ таягъушо.

— Азмэт, уахъта кылхэб-гъеки гущыгъуукызэрэт-фэхъуугъэмкэ тхуаугъэпсэу. йашынэ Сусан.

ТЫЗЭГЬУСЭУ КЪЭТЭЖЬУГЬЭУХҮМ

Урысые Народнэ фронтым ишъолыыр къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм экологирем фэгъэхыгъэ юфхъабзэ къэлэцыкъу лагерэу «Горнэм» щызхищагъ.

ОНФ-м ипроектэу «Генеральная уборка» зыфиорэм къыдыхэльтиагъэу Мыекъопэ районим ит лагерэу «Горный» зыфиорэм «Путешествие в мир природы» зыцэ акциер Народнэ фронтым илъиклохэм щырагъекъыгъ. Юфхъабзэм шхъяаеу илэр кыт-къехъуухъэрэ ныбжыкъехэм чынопсыр шу алъэгъоу къэтеджынхэм, аш икъэбзэнгъэльтигъэхэм фагъесэнхэр ары. Адыгэ Республикэм чылпэ дахэу илэр бэ. Зекло клоонир зикласхэм ахэр къапльхъях. Гухэк нахь мишыеми, зызыгъэпсэфыгъэмэ хэккэу къаплыкыгъэр аш кылханэу кылхакъы. Дэхагъэр, къэбзэнгъээр хэккым

зеригъекъодырэм имызакъоу, чынопсым зэрарышо рехы. Аш фэдэ шыкълер зэрэмитэрэзир, тыкъээзыууцхъэрэ дунаир къэтыхъумэнэу хэтрэ чыфи зерипшээрлыр ОНФ-м иактивистхэм къэлэцыкъуухэм къафайтагъ. Джэгукэ шыкъям тетэу къэлэцыкъуухэм талэкэ къашхъэлжэшыщт шылэнгъэхэр аратгъэтигъэх. Юфхъабзэм къыдыхэльтиагъэу ныбжыкъехэр зэнэкъокууцхъях, чынопсым фэгъэхыгъэ къэбарэу ашлэхэрэр къалогъагъэх, джэгугъэх. Пстэумки акцием нэбгырэ 70-мехъу хэлэжъагъ.

— Кыткъэхъуухъэрэ ныбжыкъехэр ильэс заулэкэ обще-ствэм ишылэнгъэ чанэу кын-

хэлэжъештых ыкы ахэм экологирем изытет ептыкъеу фыря-иэм мэхъанэшо ил, — кытуагъ «Генеральная уборка» зыфиорэ проектым ипащэу Александр Колесниковым. — Мыш фэдэ юфхъабзэхэм яшуагъэкэ ти-чыопс къауухъумэн ныбжыкъехэр фэтэгъасэх.

Ыпекэ зигугуу кылхытшыгъэ проектым къыдыхэльти-

гъэ шылъырым икъэбзэнгъэ-еепхыгъ юфшэнхэр активистхэм зэхашщх. Зыщамыгъэнэфэхэе чылпэл эхкыир щыратэкугъэу зыльэгъуяа ОНФ-м икартэ кылхыгъицхын ыкы а чылпэл ыгъэунэфын ылъэкъыщт. Народнэ фронтым зэхищэрэ юфхъабзэхэм фэе пстэури ахэлэжъэн амал Ѣи.

ГҮӨНЭЖЫКЬО Сэтэнай.

ЗЕКИОНЫР

Къиращыжыщтых,

Урысыем итурораторэу «Тед Тревел» зыфиорэр шышъхъэум и 25-м зэфашижыгъигъ. Аш фэгъэхыгъэу Ростуризмэм зэхищэгъэ зэлүкэгъум операторым ипащэхэм ашыц зи къеклонгъагъэп, турхэр зэращагъэхэ цыфхэм талэкэ зэрадэзекъоштыр къауагъагъэп.

Зыгъэпсэфыгъо уахътэр мөн къогъахэхуу хъакъэхэм къара-рарьэхъэрэри, путевкэ зыщ-

ау...

Фыгъахэу аш клонуу ежэхэрэхэхкыпэ ямыиэу къэнагъэх, ахэр нэбгырэ миниш фэдиз мэхъух. Ахэм ашыцэу нэбгырэ 735-мэ путевкэхэр языщагъэр «Тед Тревел» ары.

Ростуризмэм ипащэу Олег Сафоновырэ Урысыем итурораторхэм я Ассоциациерэ кызыэралорэмкэ, «Тед Тревел» зэрээгбэгырызыгъэм лъапсэу фэхъуяаэр аш путевкэхэр ауасэм нахь макъекъэ зэри-щагъэхэр, нэужум ахэм ахьщэу акихыгъэх хъакъэхэхуу зыщыпсэхъэрэм аритыжынэу зэрэфимикиуяаэр ары. Джытицыфхэр хъакъэхэм къара-рарьэхъых, зерисыгъэхэм атефээхэхъэрэ ахьщэри алахыжыу ашлэгъу. Етлани зыгъэпсэфакло аш кулачэхэм Тыркуум зэрэнэснэхъэм тифэрэ ахьщэр ары арат-тэгъэгъэр, кызэрэкъожыщхэр къыдалтыгъэх.

Урысыем иконсульствэу Анталием щылэмэ ассоциации «Турпомощимрэ» юфыгъоу

цифхэм чылпэхэу нахь ашлэгъэшэгъонхэр кылхагъэшыгъэх. Чылпэ гэшэгъонхэр ыкы чынопсым ипархэу, заповедникхэу Урысыем нахь щызэлъашхэрэ 10 хъухэу къагъэ-нэфагъэх. Хыкъумэу «Байкал», Алтай къушхъэхэм Адыгэ-им, Пшызэ үшүю, Къэрэшэ-Щэрджеэсм якъушхъальхэхэри арагъэшагъэх. Ахэм ашыц биосфернэ заповедники. Джаш фэдэу типискыефхэрэ бэмышлэу каньонгым ушыптынкэ анахь тегээпсихъэгъэ чылпилбэу кылахыгъэхэм журналэу «Национал географик» зыфиорэм ахилтагъ.

Ахэр къэбэршүх ыкы мэкъэгъэу дэгъух. Зыгъэпсэфаклохэр егъэгъуазэх кылахыгъэхээ чылпэхэмкэ. Аш гүгъялэе къеты тикъэралыгъо щыпсэхъэрэм афэшхъафэу нэмийк хэгъэгъум яцыфхэм Адыгэим зыкызыэрэшэштыр, къэлонхэм зыэрэтигъэпсихъэрээр.

(Тикорр.).

Фестивалыр гэшэгъонхыгъэ

Зыгъэпсэфыгъо мафхэм Кавказ биосфернэ заповедникым нэбгырэ 500 фэдиз фестивалэу «Заповедные дары» зыфиору щылэгъэм къеклонгъагъагъ.

Ар Гээзэргэлээ къушхъальхэм ичылпэ дахэхэм ашыц щыкъуагъ. Фестивалыр Адыгэим изаслуженэ суретышэу Ольга Бреславцевам иофишагъэхэм якъэгъэлэгъонкэ кызыэуяаигъ. Хъакъэхэм къушхъэм зышаплыхъяаигъ, кэлпэ паркым щылэгъэх, «Кубаночка» зыфиорэ ансамблэм иартист цыкъуухэм яконцерт ептыгъэх. Ахэм япрограммэ Адыгэим ибардхэри хэлэжъагъэх.

Зэхэхъагъум чынопсыр къэухумэгъэнимкэ мыкъэралыгъо гупчэ «НАБУ-Кавказ» зыфиорэм иофишагъэхэр хэлэжъагъэх. Ахэм къагъэхъазырыгъэ стендым гупчэм къыдигъэхъэрэ науч-нэ литературэм щыхъэм нэйасу уфашишыгъ. Хъакъэхэм тхыльхэр, булетхэр, узыгъэгъозэрэ брошюрэхэр аратыгъэх.

Фестивалыр хэлэжъагъэхэр етлажом хъакъу-шыкъуухэр зэрэхашыкъырэм ептыгъэх, ехжэми ар къадэхумэ аулпъялгүү. Цыфхэм ашхъацхэр зэрэклэхъэхъэрээр зэрагъэшагъ. Адыгэ къуаэр зэрэрахырэр къарагъэлэгъагъ.

Анахь дэгъуи 10-мэ тахалъытагъ

Къохъэлэ Кавказым икъушхъэхэмрэ ичылпэ саугъэт-хэмэ ядхагъэ зэрагъэлэгъунэу къакъохэрэ цыфхэм ячыгъээрэренэ хэхъо. Агентствэу «ТурСтат» зыфиорэм ар бэмышлэу кыгъэшшылкъэжьигъ.

Экологиим и Ильэсэу клоорэм кызэрэдильтэу, аналитическ агентствэу ышыгъэхэе улпъялгүүнхэр Дунэе къенэу ЮНЕСКО-м хахъэхэрэ субъектхэм афэхъэгъигъагъэх. РосСтатын зекло клохэрэ

Къуекъо Асфар итхыльэу «Дышъэ осэпс» зыфилоу АР-м и Къэралыгъо шүхъафтын кызфагъэшьошэнэу къағъэлъэгъуағъэм фэгъэхыыгъ

МЭХЬОШ Руслан

Тильэпкъ зэхаш ё фэлажъэ

Зэнэкъохэрэм азфагу уихынам,
Язырэм дебгъаштэу пöным
Кыыпфыхэкын ылтэекыщт гузэгъабгъэ,
Ау гупшисэмэ сыгу зэльабгъэ,
Сыгу илтыр къасло непэ сшойгъу,
Шыыпкъэ пöныр ренэу фэигъу.
Асфарэ итхылты зесэты,
Сигупшисэкэ калэм сыкьетэ...
Зытхыгын ытхыгын сфызэгочыщтэп,
Зэтемыфапхъэхэу ахэр сфэлощтэп:
Зытхыгъэм апэ кыышезгъэжъэн,
Etланэ итхыгъэмэ такыифежъэн,
Зэфэхысыжь ыклем тшылжын,
Осэпсыри — тиосэпсын,
Дышъэпсыри кыышылыдын.

Асфар сэ сшынтыгъэу сшынтыгъэу
Щымыжэу хэбгъэхъожьын.
Зыфэслытэн щыл икун.
Ау джы зэрэхъурэмкээ,
Сшынтыгъэп сюми хүн.
Джы сигуущыжээкээ цые щыслээн,
Темышыкыгъэштыми,
Фэшүштэу ишапхъэкээ сэ сыгуугъэн,
Сыфай аш тетэу хүнэу.
Кэлэ пасэу джыри ригъажьи,
Тильэпкэ тарихъ изэгъэшэн.

*Хигъахъомэ, къяатэу, хигъахъомэ, къяатэу
Уахътери къетэу, Тхъери къетэжъэу
Иакъыл ыпсыхъагь къеуцу имыэу.
Джы зэрэтльэгъо шэнныгьи и!,
И! гъэхъэгъашли тильэпкь ыпашхъэ.
Кубзылэм итэу лъэпкь юфхэр зэрэфэ,
Ыкъуачли ишэжки ашъхъамыссыжъэу,
Ипсауныгъэкли зыфэмсакыжъэу...
Хихыгъэ гъогум а лыр текыщэп!*

Үеплъынкѣ кѣлә, пlokѣ сырыйф,
Ау уигъэгушхоу лыгу клоцыль!
Къэпощтмѣ адигэм игущыїэжькѣ —
«Лым лы клоцыт!»
Шъхъэлэхъо Абу «Пщи тат» къызырилокѣ,
Абу фэдэл! осәшү къызыфишилкѣ,
Щытхъубэмэ ар анахъ ин,
Урыгушхонеу гушуагъо икъун.
Къымылэжыгъезу ар къыриуагъэп,
Цѣ шлагъор аущтэу къытригъэнагъэп.
Асфарэ итхыгъэхэр ыгу пхырэкъых,
Тильэпкѣ къырыкѣуагъэхэр щызэбгырэкъых,
«Дышъэ осәпсыри» джаущтэу къэхъугъ,
Гур зыгъэузи, гур зыгъэгушхуи,
Узгъэгупшысени боу ащ хэль.
Къэбарыжъ шлагъоу бэ ащ дэхъагъэр.
Сэмэркѣэу шлагъоу бэ ахэхъагъэр —

Къинибы́ пэкікіми ыгу мықтодыныр,
Шылэнгъе фэблэныр тильэпкъ шэныгъ,
Асфар тильэхъан лъэмыйдж къыриздзыгъ —
Блэкігъэр тинепэ щылхырищыгъ,
Адыгэр щызгъаэрэ *klyachkär*
Къыздикірэр тигъэлъэгъу...
—

Адыгэ къэбарым ищысэ шлаѓохэу
Бэ тхылы шлаѓоъ щыззукалаѓъэр,
Тызјумыкіжъыщт нэжъ-лужъ йушмэ
Ядунаэ зэхаша, язэфэхысыжъхэр
Къыдагощиgъ, къыгъэнэжъыигъ.
Лъэныкъо пчъагъэу зэхэт адигагъэр —
Акъыл, һедэб, шушиэр зыкуцїу,
Цыфыгъэм ишапхъэу щыз гушиэр
Тиадыгагъ, ащ сыд джы пэпшын —
Уильэпкъ къэнэжъыщтмэ ащ епхыгъ.
Джащ фэдэ гупшисэ итхыль пхырышыгъ
Акъыл зэрэхэлъри ащ къыхэшыгъ.

«Адыгэм иланэ съидигъуи лъэкъуищ»,
Лъэркъым ыльяпсэри аш фэд, юфыгъуищ —
ыбз, ихабз, ильэркъ зэхаш,
Орэхъух ахэр ренэу бэгъаш!
«Дышъэ осэпсыр» аш фэлэжьагъ,
Тигъэгушыагъ, тигъэгушхуагъ
Адыгэм идахэ бэу къышигуагъ.

Совет хабзэмрэ ныдэлъфыбзэ литературэмрэ якъежъак!

(Загъэпсыгъэхэр ильэсий 100 мэхъу)

**(Кызылкөлтүрлөөлөр
шышхъэдүм и 30-м
кылдакылгъа номерым ит)**

Аш пыдзагъэу поэтым кье-
Iуатэ сталинскэ большевист-
скэ социализмэм ихэгъэу цыф-
хэм щыIеклэ-псэуклэ хыльзэ-
дэдэу щырлагъэр: ахэр гъаб-
лэмрэ чыылэмрэ ахэкlyыхэрэп,
хэбзэнчьеу къадэзеклох, «яса-
быйхэр щашхыхжых», хьашху-
рэум фэдэ дэёлокло-пльяклохэм-
яти, яни, яныбджэгъуу, ягъунэ-
гъуу зэхамыдзыххуу «ащэнхэ-
альэкlyышт», чыылэ штыргъулы-
хэм араштыгъэгъэ «нэбгырэ шьэ-
пчыагъэхэр» арылыххыэштыгъэх.
Нэмыккэу къэплон хумэ, «шхъа-
фит ашыжыгъэ народым» ишы-
Iеклэ-псэуклэ зыфэдэгъэ шыып-
къэр (стихотворениер поэтым
ытхынэу зыригъэжьэгъагъэр
1933-рэ ильэсыр ары) уапашххэ-
къыригъэуцощтыгъ, нэужыми аш-
ипроизведенияхэм а темэр
къашилэтыштыгъ.

М. Пэрэнкъом 1939-рээдээ илтээсүм поэмүү «Нэкыназэр», аш нэужым «Сакъ» зыфиорэр ытхыгъэх, авторын ахэм къашылотарь социальнаа зэфэнчьяа гъэм, класс ыккын лэкъо зэбзүүн хэцагъэ хүргье мэкъумэ-щышлэхэм ящылэккэ-псэүкээ зэрхэвьльгээр. MakIэп гугъээд шылыкъагьэу А. Еутыхым ипоэмэхэу «Зулих», «Пшъешэлээ

тхъэлап!» зыфилохэрэм къа-
щыриотыкыгъэр. А шыпъа-
гъэр ику дэдэу къащимыота-
гъэми, къахэшэу ягугъу къы-
щешы иусэхэми, ипоэмэу
«Сталин пащэм шум тыфещ»
зыфиорэми, гу лыыптэу ахэ-
ольагьо прозэм ипроизведе-
ниехэми — Т. Къэращэм ирас-
сказэу «Аркъ», А. Хъаткъом
иповестэу «Былым фэклод», И.
Цэим ытхыгъэу «Шъхъэзакъу»
зыфилохэрэми цыф къыззеры-
клор щылэкл щэчыгъуаев зы-
хэтыгъэр къыралотыкыштыгъ.

А произведенияхем ыкы, зэ-рэпсау штагъэмэ, зэкэ литература къехъугъякъэм ямет-дологии сыйд фэда? Советскэ литературоведением ащ зы джэуап къыритырэр — тхыб-зэ зиэ хъугъякъэ литературэхэм, зэкэ ащ фэдэ зэпырыкыплэ методологическэ пшъехъунхээр (дунэе литературэм щыз-зэльашшэцтыгъэхэр) Ѣаклухъэхи, ежь ифольклор ыльтапсэу ащ лылыгытэу социалистическэ реализмэм къыфэкъуагъэх. Лъэпкъ-региональнэ литературнэ наукэм зыцэ къеплон пльэкъышт тхыгъэ-ушетынхэмкъэ е гурышэ-гупшиысэхэмкъэ а схемэр ыукуюо егъашшэми къыхэкъыгъэп. Шылпкъэ, адыгэ литературэм ежь икъехъукъэ критически реализмэм иэстетикэ-

рэ иллтературнэ практикэрэ яфэмэ-бжымэ кытхэзьтывгэу зынштыгнахар къахакынгах

«Сталинскэ демократиим» изэмнан Щ. Клубэм ипроизведениябэхэм (усэхэм, публицистическая псальэхэм, ытыхын ыгу хэлътыгээ пьесэхэм япчыгьюхэм ыкИ нэмыхихем) хэгүүшьсихъээзэ къашигъэльэгъуагь, ау ахэр тхыльеджэхэм къазы-Іекіхъягъэхэр мы аужырэ уахьтэр ары нылэп. Усэу «Лажье имылэу зиооф алыгъэм игъыбз» зыфиорэм авторым къыштыхъях а уахьтэм цыиф-

хэр щтэм хэтхэу зэрэшьлагэхэр, зым зыр бзэгү зэрихиыхы-щтыгъэр, фэшъхьяф шыкіеу гупшысэштыгъехэм ауж зэрэзэрафштыгъэр, лажэ зимылэхэр бзэгү ахыхамэ, зыкіехъопсыре Іенатлэхэр къызэрэдахыщтыгъехэр. Гүшүлэм пae, джаущтэу чэшэу «иньбджэгъу-хэр зигъусэ къумалыр» унагьор горэм тебнага. Шхончым пыльгчыхэмкіе ахэм щагур, унэр къальыху апэ къифэрэ пкынгом хэлпиджэхээз, «народым ипый» къагъотыным ылж итих, унэгто мыйлкур зыдаштэ, унагьом ышыхъе зыдирашажьашь, зылыгын имылэхъеу унагьор къагъанашь, дэкыжых. Джаущтэу поэтым къельэльтэй я 30-рэ ильсхэм зэсэжыгъягъехэз зеклокіе-шыкіе жъалымыгъекіе, цыфыгъэнчтаягъекіе «пыйхэр къаубытынхэм» ылж зеритыгъехэр. Шылэнгыгээм ипичыгъоу а къыгъельэгъуагъэм къыкіэльтиклоу авторым игурышэ-гупшысэхэу зэфихысыжыхэрэм зэманыр зыфэдэр, цыфыгъэнчэх хъугъе-шлагъехэу аш къыхэфагъехэр къытегъельэгъух. А гурышэ-гупшысэхэр джыри нах икьюу авторым къышри-иотыкыгъэх стихотворениеу «Блэгъожым иорэд» зыфило-рэм, мыш дэжым къэтлон авторым а усэм Сталиным ирежим ицыфыгъэнчтаягъе нэллат зэрэшьрихырэр: «Шүзым или ыгү тэпхэу, о зэкцоягбъалхэу, хы щтыгъэм рябгъэшэу бгъаллэмэ — ар уисауггээт. Тыгъэпсүм фэбгъаллэу, хъалсым чэбгъэлхамэ, ар шынкешлоу о къэпхыгъеши — ар уисауггээт». «О лэжъаклом шьюутельтир тэптхьи, лъэу къэттир къэпшьи, пхъэблэ зэхэпцаагъеу ар къэбгъэнагь». «Чыгүи, мэзи, къушхьи, нефти тиэм фэдиз илэу дунаишхом зы къэрали тетэу сэ сымышлэ. Аш фэдизы шлагьом зи хэтхымыгъуатэу хэгъэгушхом цыфэу исир пстэуми афэбгъал!».

ау зэсэжкыгъэхэ щылэкі-амалэу «жтымрэ клемрэ» кызыфагъедээзэ, ахэр зэпагъеуцуухээзэ, М. Пэрэныкъомрэ А. Еутыхымрэ цыиф кызызэрыклохэм, лэжъаклохэм ящылэкіэ къин къагъэльтагъоштыгъ. Поэммэхэу «Нэкыимаз» ыкчи «Сакъ» зыфилохэрэм «социальне зэпыштыныгъэм» ильтэхъан цыифхэр къинэу зыхэтгэхээр шъхъэнихыгъэу ыкчи нэиутэу авторым къашыриотыкыгъ:

авторым қыаштырып отыкыл.

*Исхъакъ жъэу къэтеджы,
Тхъаусыхэу мэтысы:
— Тыу алахъ, анасын!
Быны къодэу сэкъоды,
Сибжыхъасэ екъудаэ,
Къэл быныр къыздэгъыеу,
Мыкы гъаблэм сигъэлэн...
«Литературэм хэшагъэ зы-*

«Литературэм хэшгээ зынхыхуущтыгъэ» лъэхъаным, нэмыкілэв къэплон хъумэ, я 30-рэ ильэсхэм А. Еутыхым гъэхъагъэхэр ышыхээз тхэштывъэ. Ащ иусехэм мымаклэу ахэтэлъагьо Ѣылеклаклэм ищыхуу лотэгъэнэм имотивхэр («Быракъ пльыжъ», «Тиорэд», «Шүтэдж», нэмыкілхэри). Ауми, а зэржджэрэ параднэ-торжествен-нэ усэхэми авторым ымакъэ фэшьхъаф шыкілэу къащыхэ-lykы — нахь самбырэу, гупшиксэхэм зэлъаштагъэу къэбар къылуватэрэм фэдэу. Стихотворениеу «Лэбэ чъэр» зыфиорэм авторыр уахътэм зэрегупши-сэрэр тарихъ-гъэпсын лъэны-къомкэ ар ыпэклэ лъыкluатээ зэрччээрэм епхыжыгъэу ары: «Бэшлагъэ, Лабэ, о уигъогу зыхэпхыгъэр, джы ар хэкум игъунапкь. Уипсы къаргъо, къаб-зэ, сэри сыйфай джащ фэдэу сыйкъэбзэнэу, ныбдгэгъуныгъэм сыйфэшьыпкъэнэу, къумалыгъэ зезыхъэхэрэм сафэмидэу, ау сэльэгъу сэ о уигъогу зэрэмыкілхъэр, — Пшызэ ипшшоркъ узэрэхэлъэджэйырэ.

зыфэдагъэр арэущтэу шхъэ-
ихыгъэу, нэиутэу поэтым кыри-
лотыкын ыльэкынэу щытыгъэп,

ТИКЪЭГЬЭЛЬЭГЬОНХЭР

ЛЭУЖХЭМ СУРЭТХЭР «КЪАДЭГУЩЫІЭХ»

Къокыпэм щыпсэурэ лъепкъхэм яискусствэхэмкіэ Къэралыгъо музееу Мыекуапэ дэтэм къэгъэльэгъонэу щыкіорэм хеушхьафыкыгъе еколлаклэу сурэтышхэм фашыгъэм уегъгуазэ.

Живописым ехыллэгэ су-
рэтихэр гъэпсыкіэу ялхэмкіэ
искусствэм пышагъехэм дэгъо

гар Дегэ, Пьер-Огюст Ренуар, Поль Гоген ыкчи Нидерландын исурэтышхэу Ван Гогэ ялофшлагъехэм уяллын зыхыкіэ, щылэнгъэм еплыкіэ фууилэм уасэ фэшыщыр къиххыгъошлон.

Сурэтышхэр анахъэу зыпильхэр хуугъэшлагъеу къагъэльагъорэр зы чыпэм ехыллэлэу зэрэшмынтыр къытльягъэзсынэр ары. Гүшүлэм пае, ошьогум итхэ ошьупшэхэр жыбыгъешхом къирефэкъих. Ошьупшэхэр псынкіэу лъэклутэх, лъэуж къамыгъанэу чыпэу зыдэштыхэр зеблахъух. Ошьопшэ шүцлэм уеплышэ, ощхым уегупшысэ. Ошьопшэ нэгтыгфу ашт къыпэгъунэгүр нахь псынкіэу лъэклутаа е чыпіэр зэблихүнэр къехьгэштэйка? Жыбыгъешхом ошьупшэр зэрепхыгъэ шыкіэри гъэшгэгъон. Ошьупшэу мэл лэхъогъум фэбъадэрэр жыбыгъэм пашуеклон ылъэкирэл. Сыдигуа ошьупшэм къизгъээжыщыр?

Я XIX-рэ лэшгэгъум исурэтыш-импрессионистхэу Клод Моне, Камиль Писсарро, Эд-ашх. Сурэтым тъкъэзыуцу-хъэрэ дунаир къигъэльэгъон ылъэкишт. Аш нэмикл юфшлагъеу цыфым ыгукіэ изэршыт шыпкъэм емыхыгъеу сурэтым хуугъэшлагъеу къигъэльагъоу узырихыллэкіэ, зэйтэ-пшэнхэр ошых.

Я XIX-рэ лэшгэгъум исурэтыш-импрессионистхэу Клод Моне, Камиль Писсарро, Эд-

шызыгъотыхэрэ ошьупшэхэм язакып дунаим изэхъокыныгъэхэм гукіэ уаффэшшэрэр. Тэтральнэ къэшьо шыкіэр балетым щагъефедэ. Артистыр пчэгум къызэрэшыльэгъорэ шыкіэм улыгълээзэ, искуствэм ибайнгъэхэм гукіэ уалты-иэсэ пшоигъу. Къашьор артистым ишылэнгъиг. Сурэтышыр аш еплышэ, зэгъэпшэнхэр ешых. Артистым ынэгү кэлэлтэйнэу, игушхъе куачлэ зэргий-федэрэм уасэ фишынэу ижье.

Шыгъачьэм сида къышылгэгъущыр? Аш эрэ чыпіэр къыдэзыхыщыр. Шыр «къызгыбърыущ», шум едэлүн е емыдэлүн ылъэкишт. Лъэпкэ

сурэтихэр зы чыпэм щыптыгынхэ пльэкиштэп.

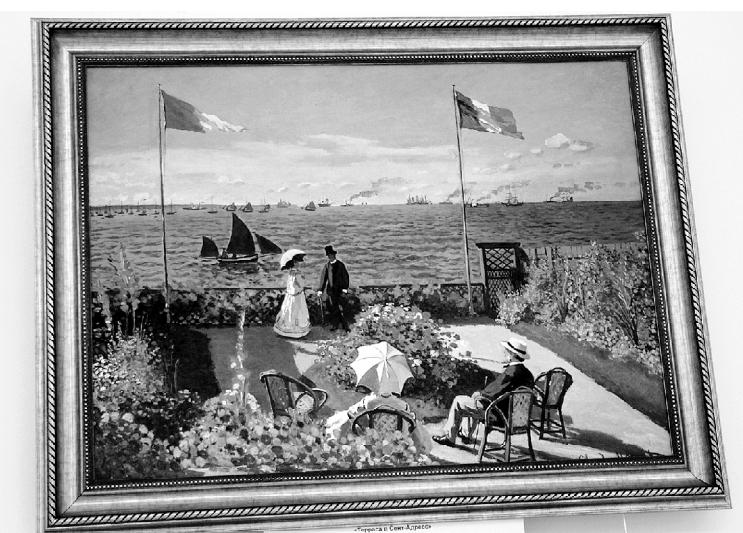
Уахтэм, лъэпкъеу узыщычым ямылтыгъеу, аш фэдэ сурэтихэр щылэнгъэм илотаклох, лэуажхэр зээлхэгъирэе юфшлагъе. Студентхэр, кэлэеджаклохэр ашогъашгэгъонэу музейм щыкіоре къэгъэльэгъоным еплых.

Къэгъэльэгъоныр Лъагъэкютэшт

Шышъхъэум и 9-м музейм къышызэуахыгъе къэгъэльэгъоныр Йоныгъо мазэм и 3-м зэфашыжынэу щигтиг. Искусствэм пышагъэхэр дгэгүшхөхэ штойлиг. Нэбгырабэ къызэрэклэлтэйгүр зэхэцаклохэм къыдальти, къэгъэльэгъоныр зэфамышыжынэу раххуягь. Тхаммэфиттум къиклоц джыри сурэтихэм тяплын тльэкишт.

— Ленинград хэкум, Москва, Израиль, Краснодар краим, Адыгейим ирайонхэм, нэмикхэм къарыкыгъэхэр къэгъэльэгъоным еплыхэу сацыукарг, — къитиуагь сурэтыш-модельер цэрийоу Сташу Юре. — Сурэтихэм уагъэгүзээ. Дунээ мэхъан зин юфшлагъэхэр тикъалэ зэрэштэйгүхэрэм тегъэгүш.

Сурэтихэр музейм къышытэхыгъэх.

ашх. Сурэтым тъкъэзыуцу-хъэрэ дунаир къигъэльэгъон ылъэкишт. Аш нэмикл юфшлагъеу цыфым ыгукіэ изэршыт шыпкъэм емыхыгъеу сурэтым хуугъэшлагъеу къигъэльагъоу узырихыллэкіэ, зэйтэ-пшэнхэр ошых.

Я XIX-рэ лэшгэгъум исурэтыш-импрессионистхэу Клод Моне, Камиль Писсарро, Эд-

ТЕАТРЭМРЭ КІЭЛЭЦЫКУХЭМРЭ

ПШЫСЭМ УЕГЪЭГУПШЫСЭ

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо кэлэцыкыу филармоние шылэнгъэм и Мафэ фэгъэхыгъе къэгъэльэгъонэу щыкіугацэм сабийхэри, нытыхэри ашогъашгэгъонэу еплыхъэх.

Данием итхэкло цэрийоу Г. Андерсен ипшишэу «Принцесса на горошине» зыфиорэм техыгъэ къэгъэльэгъоныр режиссерэу Шхъэтумэ Андзаур ыгъэуцуугь. Артистхэу Нэгъой Зурыет, Къалэ Сайдэ, Сергей Вегериныр, Адышэс Спартак, Хъакъуй Дианэ, Сусанна Косян къэгъэльэгъоным рольхэу къышашыгъэхэм узыгъэлаш. Пшишэр щылэнгъэм ихуугъэшлагъэхэм афэогъадэ.

Ным кэлэцыкыу шуульягъу афыриш, зыныбжь хэхъогъе кэлэцыкыу шылэнгъэм еплыхиэу фырьяэр, лэуажхэр зээлхэгъирэе юфшлагъэхэр едзыгъохэм ахэольягъох. Нысхъалэхэмкіэ къэгъэльэгъонхэу къашьхэрэри гум къегушикъых.

— Рольхэу къэтшыгъэхэм псе апти, гурийгъошух, — къацуатэ артисткэхэу Хъакъуй Дианэрэ Сусанна Косянрэ.

— Ным ыбзэкэ кэлэцыкыу зэрилпүрэр пшишэм къышхэтэгъэшти.

— Урысхэр, адигэхэр, ермэлхэр, нэмикл лъэпкъхэр къэгъэльэгъонхэм ахэлжъэх, — тизэдэгүшгээгүр лъегъэклиятэ къэралыгъо филармониет итеатрэу «Дышэ къошынэм» ихудожественнэ пащэу Нэгъой Азэмэт. — Кэлэцыкыу шылэнгъэм нахь афэшагъэхэ зэрэххүхэрэм тегъэгүш, кээ дгээуцщхэм тягупшысэ. Адыгабзэки, урысыззэки къэдгъэльэгъоштых.

Театрэм ипашэу Джолэукую Ларисэ зэхэшэн юфшлагъохэм апти. Йоныгъо мазэм и 17-м О. Емельяновым «Колобок» зыфиоу ытыхыгъэм техыгъэ къэшыгъиор апэрэу театрэу «Дышэ къошынэм» къигъэльэгъошти. Ильэс юфшэгъур а мафэм аублэшт.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Сурэтым итхэр: Хъакъуй Диан, Сусанна Косян, Нэгъой Азэмэт къэгъэльэгъонхэм атегушиш.

ЗЭКЬОШНЫГЪЭМ ИГЬОГУХЭМКИ

Зэлукэпшыу афхъу

Къэралыгъо зэфшъхъафхэм къашхъу гъэхэ зэлэпкъэгъухэр Хэкужьым щиззэлукэхэу бэрэ къыхэкы. Нэйусэ зэрээфхъухэрэм даклоу, щиззэнгъэм ехылтэгъэ къэбарэу къиззэфалатэрэм уемыззэшэу уедэу.

Нэгуар Зиуар Иорданием икэлэцтикльгъо щыклюагь. Къэбэртээ-Бэлъкъарым къигъээжьигъеу Налщык щэпсэу. Сатыум пыль, ау исэнхъяят ыхъюжы шлоигьоу уахътэ къекл.

— Адыгэ орэдхэм сядэу, лъепкъ къашхъохэм сяплы зыхъу-къе, сугукэ сирхъятырэп, — къитиуагь Нэгуар Зиуар. — Сэгушло, югу сафитео. Тиорэдхэм ядэхагъе дунаим нахьышоу Ѣядгэшшэн фае. Сэ дискым тетхэгъе лъепкъ орэдхэм синэ-лиасэхэр ясэгъэдэу...

Полицием хэтыр пщынау

Цэй Нэшлат Сирием къиклыжьигь. Лъепэлъаг, ыпкъ ишыгь, искуствэм зэрэхшагъэр илокшыкъэхэм къахъщи.

— Полицием сихэтэу Сирием сышыпсэузэ, пщынэмкэ орэдышъохэр згъэжжынчынхэр шэнышү сферхъуагь, — къелуатэ Нэгушлоу Цэй Нэшлат. — Къулукъур схывзэ, мыхъо-мышлахъэр зезыхъагъехэм сальхъуаштагь. Йофыр жаажъеу лъяклюатэу бэрэ къыхэкыщагь. Пщынэр гужыдэгъеклэу къызысштэклэ, адигэ орэ-

дышьюу къыхеэзгэдзэрэм тимылъепкъэгъухэр ашлогъэшэгъонэу къедэгъущагьэ.

Тхабысым Умарэ иорэдхэр Сирием щашэх. «Синан» зыфиорэр зэхахы ашлонгьоу гъунэгъухэр, нэйусэхэр Н. Цэим къельэгъущагьэх. Иэнэтэ цыклоу зытугъэр, пшъерильзэу гыгъэцакээрэм елтыгъэу цыф зэфшъхъафхэм аlykэштагь. Пшынэо дэгъоу зэрэштыйм фэш сэнхъяатэу илэр лэклиб ышыгъущагьэ.

Сиху Мунуб бэшигъеу Сирием къиклыжьигь. Цэй Нэшлат инэлосэ къодыеп, ипшынэ макъе едэлзээ лъепкъ къашхом хильласэу бэрэ къыхэкы.

— Адыгэ Республикэм щыклохэрэ мэфэкхэм, пчыхъэзэхахъэхэм тигуапэу тащуджы, — къелуатэ Сиху Мунуб. — Орэдьло дэгъухэр Адыгэим щагъасэх, тигуапэу тядэу.

Цышэ Зарет, Хъаткъо Расит, Беданыкъо Замирэ псэуплэу

Хъакунае щыклохъе лъепкъ зэхахъэм адигэ орэдхэр къыщаугъажъх. Ным, шуульзэгъу къабзэм, адигэ быракъым, нэмийкхэм

яхылтэгъе орэдхэр гум къегушикъых. Цэй Нэшлат артистхэм югу афытеоштыгь, адежъиуаштагь.

— Пщынэр къасштэу пчегум съкъихъе сшоигъуагь, — къелуатэ Н. Цэим. — Орэдьло сэрыкэлэ псеэ зыпти гущы. Пщынэмкэ цыфхэм садэгушыиэу сэлъти. Анахъэу къыхэзгэштииэу сзызи-

Адыгэ джэгур

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыилэ парк бэрэскэжье къэс адигэ джэгү ныбжыкъэхэм щиззэхаш. Аш къыщышохэрэм ахэтэльягъо шлэнгэлэлжъхэр, юфшэнным иветранхэр, республикэ обще-ственниэ движение «Адыгэ Хасэм» хэтхэр. Цэй Нэшлат пкыр ишыгъеу, нэгушлоу пчегум щи-уджызэ, лъепкъ шэн-хабзэхэр зэрхъэх.

— Израиль, Иорданием къарыкъигъэхэ тильэпкъэту ныбжыкъэхэр джэгум къызэрэшшихэрэм сывзеплым, сигушуагь къызэрэслотэштыр сшагъэп, — игупшизэхэм тащегъуазэ Цэй Нэшлат. — Адыгэхэм шэн-хабзэу гашшэм щыриэ хуугъэр нэмийк лъепкъхэм Ѣысшу афхъу.

Адыгэ джэгогу Н. Цэим зыфиорэр урыс пшашшэхэри дахэу, зэкъужъеу къыщешхоу. Ныбжыкъэхэм зэлукэпшоу ялэм хэхъо, зеушшомбъу.

Сурэтхэм артыхэр: **Нэгуар Зиуар, Сиху Мунуб, Цышэ Зарет, Хъаткъо Расит, Беданыкъо Замир, Цэй Нэшлат;** адигэ джэгум Ѣуджых.

Зэхэзшагъэр ыкчи къыдэзыгъэкъыр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашы псузур тильэпкъэгъухэм адигрээ зэхэмкэ ыкчи къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стяянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырээр А4-кэ заджэхэрэ тхапэхэу зипчагъэлэ 5-м смыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыагу 1,5-рэ дэлхэр, шрифтэр 12-м нахь цыклюнуу Ѣытэп.

Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкегъэжъохъых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:

Урысы Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкчи зэлъы-Исыккэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылпэ гъэоры-шапл, зэраушыхъа-тигъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкэмкэи
пчагъэр
4352
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2414

Хэутынум узчы-кээтхэнэу Ѣыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыхаутырэр
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэр
игуадээр
Мэцлээкъо С. А.

Пшъэдэжъыгъэ
зыхъырэ секретарыр

Хъурм
Х. Х.

КІЭЛЭДЖАКОХЭМРЭ СПОРТЫМРЭ

Зэнэкъокъум язэфыщтыкэ ѩэпти

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэр кіэухым фэкъуагъэх. Кіэлэджаюхэм илъес еджэгъур неущрагъэжъэжыщ. Спортыр зышлогошшэгъон

пшашшэхэм гукъэкъыж дахэу ялэр маклэп.

Адыгэ Республикэм, Красно-дар краим ашыклюагъэхэ зэнэ-къокъухэм Мыекъуапэ икэлэ-цыкъу-ныбжыкъэ спорт еджалэу N 2-м зыщызыгъасэхэрэр ахэлжъяагъэх. Физкультуристиким и

мафэ фэгъэхыигъе ешлэгъухэу баскетболымкэ тикъалэ щыклюагъэхэм тигуапэу тяплыгъ.

Тренер-кіэлэгъаджэу Евгений Крабашян ыгъасэхэрэ пшашшэхэм Урысыем ишьольыр зэнэкъо-

коу локоболымкэ Мыекъуапэ Ѣызэхашагъэм хагъэунэфыкъырэ чыпшэхэр къыщахыгъэх.

— Ныбжьэу тилэм елтыгъуэу, куп зэфшъхъафхэм тахэтагъ, — къалуатэ Алина Хачатрян, Мэт Дианэ, Дарья Диденкэм, нэмийкхэм. — Баскетбол увшэ зыхъукэ псынкэзу угупшизэн, хэклилэ дэгъухэр къэбгъотынхэ фе.

Хъацыкъу Даянэ, Анастасия Шатиловам, Марина Доринам, Татьяна Балакирская зэральтэрэмкэ, спортым зэрэпшагъэхэм ишьуагъэкэ ныбджэгъуыгъэу зэдьрияэр мэпти. Ялэпэлэсэнтээ хагъэхъоным фэш юпшэгъуэзэхъу. Полина Белентьевам, Ангелина Рудневам, Анна Луспарьян яеплъыкхэм анахъэу къашхагъэцьэрэ физкультурамэ спортымрэ яшуагъэкэ япсай-нагъэ зэрагъэптиэрэм изакъоп.

Ныбжыкъэхэм ядунаеоплыкъэ нахь псыхъагъе хъуным фэш спортым итарихъ зэрагъашэ. Тренер-кіэлэгъаджэу Евгений Крабашян зэлукэгъуухэр афызэхъэх. Командэм Кубокъир къызыдихыкъе, яшуагъуэ зэдаго-шынир шэнышу афхъууг.

Тхэхүтэмъыкъо районым ихэшыпкыгъе пшашшэе командэ Ирина Егорина баскет-

бол ешлагъ. Инэм игурт еджаплэ N 25-м ар Ѣеджэ. Мыгъэ я 8-ре классыр къыуухыгъ.

Сэннаушигъэ зыхээль И. Егоринар илъес 18-м нэс зынбыжхэм якомандэ Ѣешлагъ. Хагъээм югуаор бэрэ ридзагъ, ухуумэн юфхэри цыхъашшээу ыгъэцэ-клягъэх. Тэххүтэмъыкъо районым къиклыгъэхэм Кубокъир афагъэшшоагъ.

— Сид фэдэ сэнхъяат къыхэхшыщми, спортыр сидигуу згъэныбджэгъуэзэ, — къитиуагъ Ирина Егорина. — Баскетболыр спортым лъепкъ дах, бэмэ уафегъасэ. Илъес еджэгъур зеджэжъэжыкъе гъэмэфэ зыгъэп-сэфыгъю уахътэр зэрэдэжъэгъуагъэр шуукэ тигу къэдгэгъэкъыжыщ. Сипшэшшэгъуухэр сигусэхэу зэнэкъокъухэм зафэтэгъэхъазыры.

Тренерэр Трахъо Сэвдин тызэрэшигъэзогъа, Тэххүтэмъыкъо районым баскетболымкэ ихэшыпкыгъе командэ Шынджье, Инэм, Тэххүтэмъыкъуа, нэмийкхэм ашыщхэр хэтих. Спортым нэйусэ зэфишыгъе еджаклохэр зэльэклох.

Нэккүбгъор
зыгъэхъазыгъэр
ЕМТЫЛН Нурбай.

Мыекъуапэ Ѣыщ пшашшэхэу медальхэр къыдэзыхыгъэхэр.